

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Előszó.....	5
2.	Tájékoztató Az Országos Népszavazás Rendszeréről.....	7
	2.1 A népszavazásra vonatkozó jogszabályok.....	7
	2.2 Ki vehet részt a népszavazáson?	7
	2.3 A népszavazáson működő választási szervek	7
	2.3.1 A választási bizottságok	8
	2.3.2 A választási irodák.....	8
	2.2 Az eredmény megállapítása	8
3.	A szavazatszámoló bizottságok létrejötte, jogállásuk és működésük.....	9
	3.1 A szavazatszámoló bizottság tagjai	9
	3.2 A szavazatszámoló bizottság működése	10
	3.3 A jegyzőkönyvvezető feladatai.....	10
4.	A szavazatszámoló bizottságok részletes feladatai	13
	4.1 Feladatok a szavazás napja előtt.....	13
	4.2 Feladatok a szavazás napján	15
	4.2.1 Feladatok a szavazás megkezdése előtt	15
	4.2.2 Az elsőként szavazó választópolgár szerepe	15
	4.2.3 A szavazás lebonyolításának szabályai.....	16
	4.2.3.1 A szavazatszámoló bizottság teendői rendkívüli esemény bekövetkezésekor	16
	4.2.3.2 A választópolgár megjelenése a szavazóhelyiségben	17
	4.2.3.3 A személyazonosság és a lakcím megállapítására alkalmas igazolványok ...	18
	4.2.3.4 Névjegyzékben nem szereplők szavazása.....	18
	4.2.3.5 Szavazás lakóhelytől távol (igazolás alapján)	19
	4.2.3.6 Ki nem szavazhat?	20
	4.2.3.7 A szavazás menete	20
	4.2.3.8 Szavazólap cseréje	21

4.2.3.9 A település-címre bejelentett választópolgárok szavazási lehetősége	22
4.2.3.10 A mozgóurnával történő szavazás	22
4.2.3.11 A szavazás lezárása.....	22
<i>4.2.4 A népszavazás szavazóköri eredménye</i>	<i>23</i>
4.2.4.1 A szavazatszámllálást megelőző feladatok	23
4.2.4.2 Az érvénytelen szavazatok számának megállapítása.....	23
4.2.4.3 Az érvényes szavazatok számának megállapítása	24
4.2.4.4 Az adatlapok kitöltése	24
4.2.4.5 Döntés a vitatott szavazólapokról	26
4.2.4.6 A szavazatok újraszámllálása	26
4.2.4.7 A szavazóköri jegyzőkönyvek kitöltése.....	26
<i>4.2.5 A népszavazási eredmények és iratok továbbítása</i>	<i>27</i>
5. Egyéb tudnivalók	29
5.1 A jogorvoslatok.....	29
5.1.1 A jogorvoslatok általános szabályai.....	29
5.1.2 Jogorvoslat országos népszavazás esetén.....	29
5.1.3 Az eredmény elleni jogorvoslat	29
5.2 A népszavazás rendjének büntetőjogi védelme.....	30
6. Mellékletek	33

1. ELŐSZÓ

A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 79. §-ának rendelkezése értelmében 2003. április 12-én ügyszavazást kell tartani. Ennek során Magyarország választópolgárai arról döntenek, hogy egyetértenek-e a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásával.

A népszavazás lebonyolításában részt vevő szavazatszámoló bizottságok tevékenységüket a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény alapján végzik. E törvény egységbe foglalja valamennyi közjogi választás, valamint országos és helyi népszavazás lebonyolításának eljárási szabályait, megalapozva ezzel a szavazatszámoló bizottságok egységes működési rendjének kialakítását.

A bizottságok működésének jogszerűsége, döntéseik törvényessége alapvetően hozzájárul a választópolgárok politikai akarátának szabad kinyilvánításához és annak jogszerű megjelenítéséhez. A választási eljárásban munkájuk kiemelkedő fontosságú. A pontos, végleges eredmény megszületését a szavazatszámoló bizottságok által megállapított szavazóköri eredmények biztosítják.

Közérdek, hogy a szavazatszámoló bizottságok munkáját a törvényesség és a gyorsaság egyidejűleg jellemezze. A bizottságoknak biztosítaniuk kell, hogy a törvényességen csorba ne essék. A vitákat jogszerűen és határozottan kell lezárni, utalva az érintettek jogorvoslati lehetőségeire.

A Tájékoztató füzet a szavazatszámoló bizottságok részére készült. Szerkesztői arra törekedtek, hogy közérthetően mutassák be – a szavazást megelőző naptól a szavazóköri jegyzőkönyvek helyi választási irodáknak való átadásáig – a szavazatszámoló bizottságok számára a jogszabályokban megállapított feladatokat.

Az országos népszavazás előkészítésében és lebonyolításában több tízezer szavazatszámoló bizottsági tag szabadidejét feláldozva vesz részt. A köz érdekében kifejtett áldozatos tevékenységükért ezúton is köszönetünket fejezzük ki.

Országos Választási Iroda

2. TÁJÉKOZTATÓ AZ ORSZÁGOS NÉPSZAVAZÁS RENDSZERÉRŐL

2.1 A népszavazásra vonatkozó jogszabályok

A Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló ügydöntő országos népszavazást a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 79. §-a rendeli el, és ugyancsak az *Alkotmány* tartalmazza a választójogra, mint politikai alapjogra, valamint az országos népszavazásra vonatkozó alapvető rendelkezéseket.

Az országos népszavazásra vonatkozó anyagi jogi szabályokat az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (*Nsztv.*) rögzíti.

Az országos népszavazás eljárási szabályait a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (*Ve.*) tartalmazza.

A választási irodák feladatait és a szavazatösszesítés rendjét a *Ve.* országos népszavazáson való végrehajtásáról szóló 34/2002. (XII. 23.) BM rendelet szabályozza.

A 2003. április 12. napjára kitűzött népszavazás hatánapjai, határidői naptár szerinti megállapítását a 33/2002. (XII. 23.) BM rendelet tartalmazza.

2.2 Ki vehet részt a népszavazáson?

A népszavazáson választójoggal rendelkezik az a személy, akinek az Alkotmány és az országgyűlési képviselők választásáról szóló 1989. évi XXXIV. törvény (*Vjt.*) rendelkezései értelmében választójoga van. A választójogosultság feltételei:

- magyar állampolgárság
- nagykorúság
- magyarországi lakóhely, ennek hiányában tartózkodási hely.

Nincs választójoga, ezért nem szavazhat az, aki:

- cselekvőképességet korlátozó vagy kizáró gondnokság alatt áll;
- közügyek gyakorlásától eltiltó jogerős ítélet hatálya alatt áll;
- jogerős szabadságvesztés büntetését tölti;
- büntetőeljárásban jogerősen elrendelt intézeti kényszergyógykezelését tölti.

2.3 A népszavazáson működő választási szervek

A választási szervek két nagy csoportja a választási bizottságok és a választási irodák.

2.3.1 A választási bizottságok

A választópolgárok független, kizárólag a törvénynek alárendelt szervei, melyek fő feladata a népszavazás pártatlanságának, tisztaságának, törvényességének biztosítása és szükség esetén a népszavazás törvényes rendjének helyreállítása.

Az országos népszavazáson az alábbi választási bizottságok működnek:

- **szavazatszámoló bizottság:** a szavazatszámoló bizottság gondoskodik a szavazás törvényes lebonyolításáról a hozzá tartozó szavazókörben. Az egy szavazókörrel rendelkező településeken a szavazatszámoló bizottság feladatait a helyi választási bizottság látja el. A szavazatszámoló bizottságok feladataival a következő fejezetekben részletesen foglalkozunk.
- **területi választási bizottság:** elbírálja az illetékességi területén levő szavazatszámoló bizottságok hatáskörébe tartozó döntések ellen benyújtott kifogásokat. A tudomására jutott törvénytörés esetén megfelelő eljárást kezdeményez.
- **Országos Választási Bizottság:** jóváhagyja az országos népszavazás szavazólapjainak adattartalmát. Megállapítja és közzéteszi a népszavazás országosan összesített eredményét, illetve megsemmisíti az eredményt, amennyiben olyan törvénytörést állapít meg, amely azt érdemben befolyásolta. A tudomására jutott törvénytörés esetén eljárást kezdeményez. Dönt a benyújtott kifogásról.

2.3.2 A választási irodák

A választási irodák feladata a népszavazás előkészítése, szervezése, lebonyolítása; a választópolgárok pártsemleges tájékoztatása; népszavazási adatkezelés és adatszolgáltatás; a népszavazás technikai feltételeinek biztosítása; a törvényes feltételek meglétének és a szakmai szabályok betartásának ellenőrzése.

Az országos népszavazáson az alábbi választási irodák működnek:

- **helyi választási iroda**
- **országgyűlési egyéni választókerületi választási iroda**
- **területi választási iroda**
- **Országos Választási Iroda**

2.2 Az eredmény megállapítása

A népszavazás szavazóköri eredményéről a szavazatszámoló bizottság jegyzőkönyvet vesz fel. A jegyzőkönyvet a helyi választási iroda vezetőjéhez juttatja, aki azt a területi választási iroda útján továbbítja az eredmény megállapítására jogosult Országos Választási Bizottsághoz.

3. A SZAVAZATSZÁMLÁLÓ BIZOTTSÁGOK LÉTREJÖTTE, JOGÁLLÁSUK ÉS MŰKÖDÉSÜK

A Ve. szerint a választási bizottságok feladata különösen: a népszavazás szavazóköri eredményének megállapítása, a népszavazás tisztaságának és törvényességének biztosítása, a pártatlanság érvényesítése, illetve szükség esetén a népszavazás törvényes rendjének helyreállítása.

3.1 A szavazatszámoló bizottság tagjai

Az egy szavazókörrel rendelkező településen a szavazatszámoló bizottság feladatait a helyi választási bizottság látja el.

A szavazatszámoló bizottság **legalább 5 tagból áll.**

Választott tagok: A bizottság 3 tagját és szükséges számban a póttagokat a települési önkormányzat képviselőtestülete választotta meg a 2002. évi országgyűlési képviselőválasztás előtt. Az egy szavazókörrel rendelkező településen a szavazatszámoló bizottság feladatait ellátó helyi választási bizottság 5 tagját és szükséges számú póttagot a 2002. évi önkormányzati választás előtt választotta meg a települési önkormányzat képviselőtestülete.

Delegált tagok: A szavazatszámoló bizottságba az országgyűlési képviselőcsoporttal rendelkező pártok egy-egy megbízottat küldhetnek a szavazás napját megelőző 16. napig, tehát 2003. március 27-én 16:00 óráig.

A szavazatszámoló bizottság választott tagjainak a **megbízatása** a következő általános országgyűlési választásokra létrehozott szavazatszámoló bizottság alakuló üléséig tart, míg az egy szavazókörrel rendelkező településen a szavazatszámoló bizottság feladatait ellátó helyi választási bizottság választott tagjai a következő általános önkormányzati választásokra létrehozott helyi választási bizottság alakuló üléséig folytathatják munkájukat.

A delegált tagok megbízatása a népszavazás végleges eredményének közzétételével szűnik meg. Szintén megszűnik a megbízatás, ha annak törvényes feltételei megszűntek, ha összeférhetlenség alakult ki, ha a megbízatásról lemondanak, illetőleg, ha a megbízatást visszavonják.

A szavazatszámoló bizottságnak **nem lehet tagja** a köztársasági elnök, állami vezető, közigazgatási hivatal vezetője, képviselő, megyei közgyűlés elnöke, polgármester, jegyző, főjegyző, választási iroda tagja, a szavazatszámoló bizottság illetékességi területén működő közigazgatási szerv köztisztviselője.

A szavazatszámoló bizottságok határozatai ellen kifogást lehet benyújtani, melyről országos népszavazás esetén az illetékes területi választási bizottság

dönt. Ezért az olyan szavazatszámoló és területi választási bizottságoknak, amelyek a jogorvoslati eljárásban egymással döntési, döntést felülbíró kapcsolatba kerülnek, **nem lehetnek tagjai** az egymással hozzátartozói kapcsolatban álló személyek.

A szavazatszámoló bizottság tagjával szemben bejelentett összeférhetetlenségről maga a szavazatszámoló bizottság határoz. A tag megbízatása megszűnik az összeférhetetlenség megállapításával.

A szavazatszámoló bizottság munkájában csak olyan tag vehet részt, aki a település polgármestere előtt esküt tett.

A választott és a delegált tagok jogaik és kötelességeik tekintetében egyenlők, azonban a megbízott tagok részére az állami költségvetésből nem jár tiszteletdíj.

3.2 A szavazatszámoló bizottság működése

A szavazatszámoló bizottság működésének tartama alatt hatóságnak, tagjai pedig hivatalos személynek minősülnek.

A szavazatszámoló bizottság testületként működik, határozatainak érvényességéhez tagjai többségének jelenléte és a jelenlévő tagok többségének azonos tartalmú szavazata szükséges. A bizottság választott és delegált tagjait egy-egy szavazat illeti meg, több párt közös megbízottja is egy szavazattal rendelkezik. Szavazni csak **igennel** vagy **nemmel** lehet. A szavazatszámoló bizottság döntését indokolással ellátott határozatba kell foglalni. A kisebbségi vélemény is – indokaival együtt – jegyzőkönyvben kell rögzíteni.

A szavazatszámoló bizottságot az elnök képviseli. Az elnök akadályoztatása esetén az elnöki feladatokat az elnökhelyettes látja el.

A szavazatszámoló bizottság a szavazás napján a szavazóhelyiség megnyitásától a választási iratoknak a választási irodához történő beszállításáig és ellenőrzéséig **folyamatosan működik, azaz a határozatképességhez szükséges számú tagoknak folyamatosan együtt kell lenni.**

A szavazatszámoló bizottság illetékességi területe az adott szavazókör területe. Ezen a területen végzi tevékenységét, gondoskodik a szavazás törvényes lebonyolításáról. A bizottság csak az illetékességi területén lakó választójoggal rendelkező személyeknek biztosíthatja a szavazás lehetőségét, kivéve az igazolással szavazókat. Mozgóurnát is csak a szavazókör területén belül biztosíthat az ezt igénylő választópolgárok számára.

3.3 A jegyzőkönyvvezető feladatai

Minden szavazatszámoló bizottság mellett a helyi választási iroda egy tagja jegyzőkönyvvezetőként dolgozik. A jegyzőkönyvvezetőnek részben önálló

feladatai vannak (pl. napközibeni jelentés, rendkívüli esemény jelentése, adatlap kitöltése és továbbítása) részben pedig a szavazatszámoló bizottság munkáját segíti. A jegyzőkönyvvezető nem tagja a szavazatszámoló bizottságnak, így szavazati joggal nem rendelkezik.

A jegyzőkönyvvezető:

- vezeti a szavazás napján a névjegyzéket,
- vezeti a napközibeni jelentéshez szükséges számlálólapot és az előírt időpontban adatot szolgáltat a helyi választási irodának,
- vezeti az igazolással szavazók jegyzékét,
- előkészíti a szavazatszámoló bizottság döntéseit, intézkedéseit,
- kitölti és továbbítja az adatlapot,
- közreműködik a szavazóköri jegyzőkönyv kiállításában.

A jegyzőkönyvvezető teendőit a Tájékoztató később részletezi.

4. A SZAVAZATSZÁMLÁLÓ BIZOTTSÁGOK RÉSZLETES FELADATAI

4.1 Feladatok a szavazás napja előtt

FIGYELEM!

A szavazás előtti nap kivételesen péntekre esik.

A szavazatszámoló bizottságnak a helyi választási iroda vezetőjével egyeztetett időpontban ellenőriznie kell a szavazóhelyiséget. Az ellenőrzés során figyelembe veendő szempontokat a következőkben ismertetjük.

A szavazóhelyiség kialakításakor a helyi választási iroda vezetőjének figyelemmel kell lennie a mozgáskorlátozottakra. Az ezzel kapcsolatos szabályokat és feladatokat „A választójog gyakorlásának néhány feltétele a fogyatékos emberek esetében” című 81. számú Választási Füzet tartalmazza.

Ellenőrizni kell, hogy a törvényben rögzített tárgyi feltételek – legalább két szavazófülke, bennük egy-egy tollal, legalább két zárható urna – biztosítottak-e.

A fentiekén kívül az országos népszavazás zökkenőmentes lebonyolításához az alábbi technikai feltételek elengedhetetlenek, ezért tanácsos az ellenőrzés során figyelni arra, hogy

- a szavazatszámoló bizottság munkájához megfelelő mennyiségű szék és asztal biztosított-e;
- megfelelő-e a szavazóhelyiség megvilágítása, különös tekintettel a szavazófülkében lévő fényviszonyokra;
- rendelkezésre áll-e a bizottság tevékenységének ellátásához telefon, esetleg fax készülék is;
- a hirdetések, eligazító táblák megfelelő tájékoztatást adnak-e a választópolgároknak;
- az épületen belüli eligazítás megfelelő-e, különös tekintettel arra az esetre, ha több szavazókör szavazóhelyisége azonos épületben van;
- a szavazóhelyiség az eseményhez méltó-e.

Tekintettel arra, hogy a szavazást megelőző nap 0:00 órától a szavazás befejezéséig kampányt folytatni tilos, ezért sem a szavazóhelyiségben, sem annak előterében nem lehet olyan tárgy, jelkép, jelvény, dekoráció, amely a választópolgárokat befolyásolná döntésükben.

Ha az ellenőrzés során a szavazatszámoló bizottság elnöke az előkészítésben hibát, hiányosságot észlel, azonnal tájékoztassa a helyi választási iroda vezetőjét, aki haladéktalanul gondoskodik annak megszüntetéséről.

A szavazatszámoló bizottság tagjainak a szavazás napját megelőző csütörtökön ellenőriznie kell, hogy a szavazólapok mennyiségileg elegendőek-e. Ha bármi gond felmerül, azt azonnal jelezni kell a helyi választási iroda vezetőjének, aki a szükséges intézkedéseket még ezen a napon megteszi.

A szavazást megelőző – pénteki – nap délutánján a szavazatszámoló bizottság elnöke (akadályoztatása esetén a helyettese) elismervény ellenében (*1. számú nyomtatványminta*) átveszi a helyi választási iroda vezetőjétől – a jegyzőtől – a szavazás lebonyolításához szükséges iratokat, felszerelési tárgyakat. Ezek egy részének felsorolását az 1. sz. nyomtatványminta tartalmazza. További iratok és felszerelési tárgyak:

- a szavazókörben választójoggal nem rendelkező személyek jegyzéke;
- átvételi elismervény a választási nyomtatványok, urnák, szavazólapok jegyző részére való átadásához;
- szavazólap-kötegelő csík;
- a jegyzőkönyvi döntésekhez szükséges nyomtatványok;
- napközbeni jelentések számlálólapja;
- sz. szavazókör helyisége (nyomtatvány);
- jelszót tartalmazó boríték;
- bombariadó esetén értesítendő rendőrség telefonszáma;
- annak a szavazóhelyiségnek a címe, ahol a csak település-címre bejelentett választópolgárok (pl. hajléktalanok) szavazhatnak a településen;
- esetleges áramszünet esetére elemlámpa, gyertya;
- területi választási bizottság címe, telefon és fax száma.

Az egyéb eszközöket (pl. papír, íróeszköz) a szavazatszámoló bizottságnak olyan mennyiségben kell megkapnia, hogy a szavazás zavartalansága, az eredménymegállapítás törvényessége biztosítva legyen.

A szavazatszámoló bizottság elnöke által aláírt átvételi elismervényen szerepel a szavazatszámoló bizottságnak átadott bélyegző lenyomata is.

A bélyegzővel való visszaélés megakadályozása a bizottság elnökének feladata!

Az átvett nyomtatványokat és egyéb eszközöket a szavazatszámoló bizottság a számbavétel után a dobozba visszahelyezi, lezárja, ellátja aláírásával és a szavazókör sorszámával. Az ily módon ellenőrzött és lezárt szállítódobozok és urnák őrzéséről másnap reggelig, a szavazóhelyiségekbe történő kiszállításig a helyi választási iroda vezetője gondoskodik.

4.2 Feladatok a szavazás napján

4.2.1 Feladatok a szavazás megkezdése előtt

A szavazás napján a szavazatszámoló bizottság elnöke a választási iroda vezetője által meghatározott időpontban átveszi a **polgármesteri hivatalban** a nyomtatványokat és az egyéb eszközöket, majd a szavazóhelyiségbe viszi azokat. A szavazatszámoló bizottság legkésőbb **5:30** óráig elfoglalja helyét a szavazóhelyiségben, és a szavazáshoz előkészíti a szavazólapokat, a nyomtatványokat, valamint az urnákat.

Amennyiben 5:30 óráig a szavazatszámoló bizottság tagjai nem jelentek meg a határozatképességhez szükséges létszámban, a helyi választási iroda vezetője gondoskodik a szavazatszámoló bizottság kiegészítéséről.

A szavazáshoz szükséges iratoknak és a nyomtatványoknak a szavazóhelyiségbe történt kiszállítását követően a szavazás megkezdéséig, a szavazatszámoló bizottság és a helyi választási iroda tagjain kívül senki sem tartózkodhat a szavazóhelyiségben. A bizottság a szavazóhelyiségben ismételten számba veszi a szavazólapokat, nyomtatványokat, és ellenőrzi, hogy a szavazás egyéb feltételei (például: szavazófülke, golyóstollak) a törvényi előírásnak megfelelően rendelkezésre állnak-e. Amennyiben a bizottság szabálytalanságot, zavaró eseményt észlel, megszüntetése érdekében intézkedik, ha a nyomtatványok tekintetében hiányt, hibát észlel, haladéktalanul értesíti a helyi választási iroda vezetőjét, aki gondoskodik a pótlásról, illetve a hiba kijavításáról.

4.2.2 Az elsőként szavazó választópolgár szerepe

A szavazatszámoló bizottság 6:00 órakor kinyitja a szavazóhelyiséget.

A szavazóköri jegyzőkönyvben a szavazás megkezdésének időpontjaként a szavazóhelyiség kinyitásának időpontját, azaz 6:00 órát kell rögzíteni.

A bizottság az elsőként szavazó választópolgár – aki nem lehet a szavazatszámoló bizottság tagja – jelenlétében megvizsgálja, hogy az urnák üresek-e, majd az urnákat lezárja és lepecsételi. Ellenőrzi, hogy az urnából a pecsét feltörése nélkül ki lehet-e venni szavazólapot. Ezt követően urnánként ki kell tölteni, és bennük el kell helyezni egy-egy **Ellenőrző lapot** (2. számú nyomtatványminta), amely tartalmazza az elhelyezés időpontját, az elsőként szavazó választópolgárnak és a szavazatszámoló bizottság tagjainak az aláírását. Valamennyi urna, így a mozgóurna hitelesítését is az elsőként szavazó választópolgár jelenlétében és közreműködésével kell elvégezni. A vizsgálat megtörténtét a szavazóköri jegyzőkönyvben fel kell tüntetni.

4.2.3 A szavazás lebonyolításának szabályai

A szavazóhelyiségben a választópolgárok csak a szavazáshoz szükséges ideig tartózkodhatnak. A választópolgárnak szavazata leadása után el kell hagynia a szavazóhelyiséget.

A szavazatszámoló bizottság tagjai abban a szavazókörben szavazhatnak, amelynek névjegyzékében szerepelnek. A szavazáshoz a szavazatszámoló bizottság elnöke – a határozatképesség fenntartása mellett – szabadidőt biztosít. Lehetőség van arra is, hogy az igazolással való szavazás szabályainak betartásával a bizottsági tag abban a szavazókörben szavazzon, ahol szavazatszámoló bizottsági tagként tevékenykedik.

A szavazóhelyiség kinyitásától a szavazás szavazóköri eredményének megállapításáig a szavazóhelyiségben folyamatosan csak a szavazatszámoló bizottság tagjai, a jegyzőkönyvvezető, a sajtó képviselői, valamint az akkreditációval rendelkező nemzetközi megfigyelők tartózkodhatnak.

A sajtó képviselői sajtóigazolványuk felmutatása után, külön engedély nélkül jelen lehetnek a szavazóhelyiségben, a szavazatszámoló bizottság munkáját azonban nem zavarhatják.

A szavazás napján a közvéleménykutatás csak névtelen lehet és önkéntességen alapulhat. A közvéleménykutatók abba az épületbe nem léphetnek be, ahol a szavazóhelyiség van és csak az épületből kijövőket kérdezhetik meg.

A szavazás napján a szavazókörökben **nemzetközi választási megfigyelők** megjelenésével is számolni lehet. A sajtó képviselőihez hasonlóan a nemzetközi választási megfigyelők is jelen lehetnek a szavazatszámoló bizottságok munkájánál, tevékenységüket azonban nem zavarhatják. Bármely általuk kiválasztott szavazókörben a helyszínen tanulmányozhatják a szavazás megkezdését és menetét, tájékoztatást kérhetnek, és jelen lehetnek a szavazatok megszámlálásánál is. Megfigyelési szándékukat a helyszínen a szavazatszámoló bizottság elnökének be kell jelenteniük és megfigyelői minőségüket akkreditációs kártyával kell igazolniuk.

A nemzetközi választási megfigyeléssel kapcsolatos tudnivalókról az Országos Választási Iroda vezetőjének intézkedése az irányadó.

4.2.3.1 A szavazatszámoló bizottság teendői rendkívüli esemény bekövetkezésekor

A szavazatszámoló bizottság elnöke felelős a szavazás napján a szavazóhelyiségben és környékén a rend fenntartásáért. Ennek érdekében hozott intézkedése mindenkire kötelező.

Rendkívüli eseménynek kell tekinteni minden olyan történést, amely a szavazás rendjének megzavarására irányul, gátolja a szavazás zökkenőmentes lebonyolítását, illetve amely nem tartozik a szavazás normális menetéhez. A teljesség igénye nélkül ilyenek lehetnek:

- rosszullet miatt mentőt kell hívni egy választópolgárhoz, esetleg a bizottság valamely tagjához,
- tűz üt ki, áramszünet következik be a szavazóhelyiségben,
- tettelesen bántalmazzák vagy megfenyegetik a szavazatszámoló bizottság tagját,
- választópolgárok összeverekednek a szavazóhelyiségben,
- kábítószeres vagy ittas személy akadályozza a választópolgárokat a szavazásban,
- kábítószeres vagy ittas személy inzultálja a szavazatszámoló bizottság tagjait,
- bombariadó,
- haláleset történik a szavazóhelyiségben,
- rendbontó személyek a szavazóhelyiség bútorzatát megrongálják, felborítják a szavazófülkét stb.

A rendkívüli események súlyuk szerint két csoportba sorolhatók: az egyik körbe azok tartoznak, amelyek a szavazatszámoló bizottság elnökének döntése nyomán gyorsan megszüntethetők, elháríthatók, így a szavazás folytatását nem veszélyeztetik (pl.: a rendbontó kivezetése a szavazóhelyiségből).

Vannak azonban olyan rendkívüli, elháríthatatlan események, amelyek miatt a szavazás lehetetlenné válik. Ilyenek többek között:

- ha szavazatszámoló bizottság tagjainak száma három alá csökken;
- ha haláleset történik;
- ha bombariadó van.

Ilyen esetekben a szavazást **fel kell függeszteni**, az urnákat és az iratokat zárolni kell, és a felfüggesztés tényéről a helyi választási iroda vezetőjét haladéktalanul tájékoztatni kell. Bombariadó esetén a fentiekén kívül további intézkedési kötelezettség a szavazóhelyiség kiürítettése és a rendőrség értesítése.

A rendkívüli események tényének rögzítésére külön jegyzőkönyv (3. számú nyomtatványminta) áll rendelkezésre. A rendkívüli eseményről a jegyzőkönyvvezető köteles jelentést küldeni a helyi választási iroda vezetőjének.

Rendőri intézkedés kezdeményezésére csak az elnök jogosult.

4.2.3.2 A választópolgár megjelenése a szavazóhelyiségben

Szavazni kizárólag személyesen és – a törvényben előírt kivételtől eltekintve – csak a választópolgár lakóhelye szerint kijelölt szavazóhelyiségben lehet. A szavazóhelyiségben az a választópolgár szavazhat, aki a névjegyzékben

szerepel, vagy abba a szavazatszámoló bizottság a 4.2.3.4. pontban felsorolt esetekben felveszi.

A szavazáson megjelent választópolgártól a szavazatszámoló bizottság elkéri az értesítőt, valamint a személyazonosság és a lakcím megállapítására alkalmas igazolványát. Az értesítő hiánya – a törvényes feltételek megléte esetén – nem akadályozhatja a szavazati jog gyakorlását. Amennyiben a választópolgár személyazonosságát és lakcímét igazolja, valamint a névjegyzékben szerepel, szavazhat. Az értesítőt a választópolgár részére vissza kell adni külön kérés nélkül is.

4.2.3.3 A személyazonosság és a lakcím megállapítására alkalmas igazolványok

A választópolgárnak a szavazatszámoló bizottság előtt személyazonosságát és lakcímét kell igazolnia. Erre a következő **érvényes** igazolvány(ok) alkalmas(ak):

- a lakcímet tartalmazó (régi típusú) személyazonosító igazolvány vagy
- lakcímigazolvány ÉS
 - **személyazonosító igazolvány vagy**
 - **útlevél** vagy
 - 2001. január 1-jét követően kiállított (kártya formátumú) **vezetői engedély** vagy
 - sorkatona esetén **katonai igazolvány**.

Amennyiben a „régi típusú” személyazonosító igazolvány tulajdonosa 2000. január 1. óta új lakcímet létesített, úgy régi igazolványa mellé lakcímigazolványt kapott. Ebben az esetben a szavazáshoz mind a két okmányra szükség van.

FIGYELEM!

A személyazonosság igazolására alkalmas az ideiglenes személyazonosító igazolvány is, a lakcímet pedig tanúsítja a lakcímigazolvány igénylésének átvételéről szóló elismervény.

4.2.3.4 Névjegyzékben nem szereplők szavazása

Előfordulhat, hogy olyan választópolgár kíván szavazni, aki az adott szavazókör névjegyzékében nem szerepel. Amennyiben a választópolgár a személyazonosság és a lakcím megállapítására alkalmas igazolványokkal igazolja, hogy lakcíme a szavazókör területén van, akkor a szavazatszámoló bizottság a névjegyzékbe pótlólag felveszi.

Amennyiben a Magyarországon élő választópolgárnak lakóhelye nincs, csak tartózkodási hellyel rendelkezik, úgy a névjegyzékbe ennek alapján felvehető.

Azon személyek, akiknek lakcíme csak az adott település megnevezését tartalmazza (pl. hajléktalanok), kizárólag a számukra kijelölt szavazókörben

szavazhatnak. Őket a kijelölt szavazókörben működő szavazatszámláló bizottság a névjegyzékre felveszi, ha igazolják személyazonosságukat és azt, hogy lakóhelyük a település.

Ha az ilyen személy másik szavazókörben kíván szavazni, e szavazókör szavazatszámláló bizottsága őt a kijelölt szavazókörbe irányítja.

A névjegyzékbe való felvétel előtt minden esetben **ellenőrizni kell**, hogy a kérelmező nem szerepel-e a választójoggal nem rendelkező nagykorú állampolgárok jegyzékében, illetve nem törölték-e – igazolás kiadása miatt – a névjegyzékből.

A névjegyzékbe való pótlólagos felvétel esetei a következők:

- a névjegyzék elkészítésekor hiba történt, a választópolgár kimaradt a névjegyzékből és ez a tény csak a szavazóhelyiségben derül ki;
- a választópolgár igazolással kíván szavazni.

A jegyzőkönyvvezető feladata, hogy a névjegyzékben rögzítse a pótlólag felvett választópolgár adatait.

4.2.3.5 Szavazás lakóhelytől távol (igazolás alapján)

A lakóhelyen történő szavazás szabálya alól csak az igazolással való szavazás jelent kivételt.

Az a választópolgár, aki a szavazás napján lakóhelyétől távol kíván szavazni, a lakóhelye szerint illetékes helyi választási iroda vezetőjétől igazolást kérhet. A helyi választási iroda vezetője az igazoláson feltünteti, hogy a polgár mely településen vagy fővárosi kerületben kíván szavazni (*4. számú nyomtatványminta*).

Azok az igazolással rendelkező választópolgárok, akik a szavazást megelőzően nem jelezték szavazási szándékukat az adott településen a helyi választási iroda vezetőjénél, a szavazás napján a település bármely szavazókörébe mehetnek szavazni, és ott az igazolás átadását és a személyazonosság megállapítására alkalmas igazolvány bemutatását követően szavazhatnak.

A szavazatszámláló bizottságnak ekkor ellenőriznie kell, hogy az igazolást a népszavazásra adták-e ki, illetve azon a szavazás helyeként az a település szerepel, ahol a szavazókör van.

FIGYELEM!

A szavazatszámláló bizottság csak a választópolgár lakóhelye szerinti helyi választási iroda vezetője által kiállított igazolás eredeti példányát fogadhatja el. Fénymásolatot, vagy faxon érkezett igazolást elfogadni nem szabad.

Az igazolással szavazóktól a névjegyzékre történő felvétellel egyidejűleg az **igazolást be kell vonni**.

Az igazolással szavazókról a szavazókörben külön jegyzéket kell vezetni! (5. számú nyomtatványminta)

Adódhat olyan helyzet, hogy a választópolgár a lakóhelyétől távol történő szavazás érdekében kért és kapott igazolást, de valamilyen okból mégsem utazott el és a lakóhelyén kíván szavazni. Ilyen esetben a lakóhelye szerinti szavazatszámoló bizottság az igazolást tőle elveszi és ismételten felveszi őt – következő sorszámon – a választók névjegyzékébe.

4.2.3.6 Ki nem szavazhat?

Nem szavazhat, aki

- nem rendelkezik választójoggal és ezért nem szerepel a szavazásra jogosultak névjegyzékén. A választójoggal nem rendelkező nagykorú állampolgárok névjegyzéke nem nyilvános, abba csak az érintett személy, a bíróság, a szavazatszámoló bizottság, (vagy más választási bizottság) és a választási iroda tagjai tekinthetnek be;
- nem a lakóhelyén kíván szavazni (ahol a választók nyilvántartásába felvették) és érvényes igazolással nem rendelkezik;
- aki személyazonosságát és lakcímét a megfelelő okmányokkal kétséget kizáróan nem tudja igazolni.

Minden esetben az állampolgárt fel kell venni a visszautasítottak jegyzékébe (6. számú nyomtatványminta) és fel kell hívni a figyelmét arra, hogy amennyiben a szavazás befejezése előtt hitelt érdemlő módon igazolja személyazonosságát vagy az előírásoknak megfelelő igazolást átadja a szavazatszámoló bizottságnak, abban az esetben jogosult szavazni.

4.2.3.7 A szavazás menete

A szavazatszámoló bizottság elnöke határozza meg, hogy a szavazás menetében a bizottság tagjai milyen részfeladatokat látnak el. A bizottság delegált tagjainak is részt kell vállalniuk a munkában, szerepük nem szorítkozik „megfigyelésre”. A szavazatszámoló bizottság munkáját úgy kell megszervezni, hogy az esetleges távollétek – étkezés, mozgóurna szállítás – ne akadályozzák a szavazás zökkenőmentes lebonyolítását.

A szavazatszámoló bizottság a 4.2.3.3. pontban foglalt igazolványok alapján megállapítja az állampolgár személyazonosságát, lakcímét és azt, hogy a választók nyilvántartásában szerepel-e. Ha a választói névjegyzékben megtalálja a polgár nevét, illetőleg, ha a névjegyzékbe a törvényes feltételek megléte esetén pótlólag őt felvette, a szavazólapot a hivatalos bélyegzővel – **a polgár**

jelenlétében – lebélyegzi és a hozzá tartozó **borítékkal** átnyújtja a választópolgárnak.

FIGYELEM!

A bélyegző hiánya a szavazat érvénytelenségét eredményezi. A szavazólapokat előre lebélyegezni nem szabad!

A választópolgár a névjegyzék aláírásával igazolja, hogy a szavazólapot átvette.

Ha a választópolgár kifogásolja, hogy a kézjeggyével el kell látnia a névjegyzéket, célszerű őt külön tájékoztatni azért, hogy a többi szavazópolgárt a szavazásban ne akadályozza. Ilyenkor a szavazatszámoló bizottság elnöke tájékoztatja őt arról, hogy az aláírás célja a kétszer (vagy többször) szavazás megakadályozása. Abban az esetben, ha a választópolgár a névjegyzéket nem hajlandó aláírni, a szavazólapot ettől függetlenül oda kell adni neki. Ilyen esetben az aláírás megtagadásának tényét a szavazatszámoló bizottság a választói névjegyzékre rávezeti, s két tagja aláírja.

Az írásképtelen választópolgár helyett a szavazatszámoló bizottság két tagja írja alá a névjegyzéket.

A szavazólap és a boríték átnyújtása után a szavazatszámoló bizottság tagja – ha ezt az állampolgár igényli – megmagyarázza a szavazás módját. ***A magyarázat nem tartalmazhat olyan agitációt, amely alkalmas a választópolgár döntésének befolyásolására.***

A választópolgár figyelmét fel kell hívni, hogy érvényesen szavazni csak a hivatalos szavazólapon lehet, a megjelölni kívánt válasz alatti körbe tollal írt, egymást metsző két vonallal (tehát X vagy + jellel). A választópolgár tudtára kell adni, hogy a szavazófülkében talál tollat, és annak cserelehetőségére is.

A szavazófülke a szavazás titkosságának biztosítására szolgál, annak használatára azonban senki nem kötelezhető.

A szavazólapok kitöltésének ideje alatt csak a szavazó tartózkodhat a szavazófülkében.

Az a választópolgár, aki nem tud olvasni, illetve akit testi fogyatékosága vagy egyéb ok akadályoz a szavazásban, más választópolgár – ennek hiányában a szavazatszámoló bizottság két tagjának együttes – segítségét igénybe veheti.

4.2.3.8 Szavazólap cseréje

Kitöltés után a választópolgár a szavazólapot borítékba teszi és az urnába helyezi. Ha az urnába helyezés előtt a választópolgár jelzi, hogy a szavazólapon

hibát ejtett, annak kitöltését elrontotta, kérésére a bizottság elnöke a rontott szavazólap helyett újat ad. A cserére egy esetben, csak az urnába helyezés előtt van mód. Az elrontott szavazólapot be kell vonni és a rontott szavazólapok számát külön jegyzőkönyvben rögzíteni kell.

4.2.3.9 A település-címre bejelentett választópolgárok szavazási lehetősége

A helyi választási iroda vezetője már korábban kijelölt minden településen egy szavazókört, ahol azok szavazhatnak, akiknek a személyazonosító igazolványában vagy lakcímgazolványában lakcímként csupán az adott település megnevezése szerepel (például hajléktalanok). Ők csak ebben a kijelölt szavazóköri körben szavazhatnak. Minden szavazatszámoló bizottságnak tudnia kell annak a szavazóköri körnek a címét a településen, ahol e személyek szavazhatnak, hogy az érintetteknek megfelelő felvilágosítást tudjanak nyújtani. E kijelölt szavazóköri kör címét helyi választási iroda vezetőjének a szavazatszámoló bizottság részére át kell adni.

4.2.3.10 A mozgóurnával történő szavazás

A mozgásában gátolt személyt – kérésére – lakásán, tartózkodási helyén az illetékes szavazatszámoló bizottság két tagja a mozgóurnával felkeresi. A mozgóurna kivitelét úgy kell megszervezni, hogy a szavazatszámoló bizottság tagjainak száma nem csökkenhet a határozatképes létszám alá. A szavazóhelyiségben történő szavazást a mozgóurna kivitel nem akadályozhatja, a szavazásnak folyamatosan kell történnie. Ha a mozgásában gátolt személy lakóhelye nem a szavazóköri területén van, szavazásra csak akkor jogosult, ha rendelkezik igazolással. A mozgóurnát a bizottság két tagja együtt viszi a szavazóhoz.

Az eljáró tagok legfeljebb kétszer annyi előzetesen lepecsételt szavazólapot vihetnek magukkal, mint amennyi választópolgár a mozgóurnás nyilvántartásban szerepel. Visszaérkezéskor a szavazólapokkal el kell számolniuk.

A szavazatszámoló bizottság 2 tagjának a szavazás időtartama alatt – a szavazóköri munka folyamatos biztosítása mellett – ***minden olyan személyhez ki kell mennie, aki mozgóurnát kért*** előzetesen vagy a szavazás napján. A mozgóurna kivitelét úgy kell végeznie a bizottság 2 tagjának, hogy 21:00 órára érjen vissza! A szavazatszámoló bizottság a mozgóurnát kérőkről nyilvántartást vezet (7. számú nyomtatványminta).

4.2.3.11 A szavazás lezárása

A szavazatszámoló bizottság elnöke 21:00 órakor a szavazóhelyiséget bezárja. Azok a választópolgárok, akik a szavazóhelyiségben vagy annak előterében

tartózkodnak, még szavazhatnak. Ezután a szavazatszámoló bizottság a szavazást lezárja. A szavazás lezárása után szavazatot nem szabad elfogadni.

4.2.4 A népszavazás szavazóköri eredménye

A szavazás tisztaságának megőrzése, az eredmény megállapításának jogszerűsége megköveteli, hogy a szavazóköri eredmény megállapítása folyamatosan, megszakítás nélkül történjen, és a bizottság együttesen számlálja meg a szavazatokat, töltsse ki és írja alá a jegyzőkönyvet, és mindaddig együtt maradjon, amíg a jegyzőkönyvek ellenőrzése be nem fejeződött.

4.2.4.1 A szavazatszámolást megelőző feladatok

A szavazatszámoló bizottság először a fel nem használt, valamint a rontott szavazólapokat külön-külön kötegekbe foglalja, és a köteget lezárja úgy, hogy a pecsét megsértése nélkül szavazólapot ne lehessen kivenni, illetőleg betenni. Egyúttal elcsomagolja a fel nem használt borítékokat is.

FIGYELEM!

Az urnákat nem szabad felnyitni, míg a fel nem használt és rontott szavazólapok kötegelése meg nem történt!

A szavazatszámoló bizottság az urna felbontása előtt ellenőrzi az urna sértetlenségét, felbontja az urnát és meggyőződik az ellenőrző lap meglétéről.

Először megszámlolja az urnában lévő szavazólapokat. Ezt követően a szavazatszámoló bizottság három csoportot képez az urnából kivett szavazólapokból

- érvényes szavazólapok,
- érvénytelen szavazólapok,
- vitatott érvényességű szavazólapok (ha vannak ilyenek).

4.2.4.2 Az érvénytelen szavazatok számának megállapítása

Érvénytelen a szavazat és egyben a szavazólap is, ha a szavazó:

- szavazatát bélyegző nélküli szavazólapon adta le,
- feltett kérdésre „IGEN” és „NEM” választ is adott,
- sem „IGEN”, sem „NEM” választ nem adott a feltett kérdésre,
- nem lehet megállapítani, mely válaszra adta a szavazatát,
- nem az „IGEN” vagy a „NEM” válasz alatti körben elhelyezett egymást metsző két vonallal (+ vagy X) szavazott,
- toll helyett ceruzát használt.

A szavazatszámoló bizottság az érvénytelen szavazólapokat – az érvényes szavazólapok megszámlálása előtt – összeszámlálja. Az érvénytelenség okát a

szavazólap hátoldalára rávezeti és azt a szavazatszámoló bizottság *jelen lévő tagjai* aláírják. Kötegebe foglalja az érvénytelen szavazólapokat és a köteget lezárja úgy, hogy a pecsét megsértése nélkül szavazólapot ne lehessen kivenni, illetőleg betenni. A kötegre rá kell írni a szavazókör sorszámát és a kötegen lévő szavazólapok számát.

FIGYELEM!

A számlálás eredményeként a bizottság megállapítja és rögzíti az érvénytelen szavazatok számát!

A vitatott érvényességű szavazólapokról a bizottság ekkor még nem dönt, csupán megszámlálja és e minőségük megjelölésével külön kötegezi azokat.

4.2.4.3 Az érvényes szavazatok számának megállapítása

Külön csoportba rakja az „IGEN” és a „NEM” szavazatokat.

A szavazat érvényességét – ha egyéb feltételeknek megfelel – nem érinti, hogy a szavazólapon a választ kihúzták, vagy bármilyen egyéb megjegyzést tettek.

Ha a szavazatszámoló bizottság megállapítja, hogy az urnába olyan személy által leadott szavazólap került, aki az adott szavazókörben szavazati joggal nem rendelkezik, az érvényes „IGEN” és a „NEM” szavazatok közül a jogosulatlanul szavazók száma szerint egyet-egyet érvénytelennek kell nyilvánítani, és erről külön jegyzőkönyvet kell készíteni.

4.2.4.4 Az adatlapok kitöltése

Adatlapot kell kiállítani a szavazókörben a szavazás eredményéről (8. számú nyomtatványminta).

Az adatlapnak a választók nyilvántartására vonatkozó fejrovatát a névjegyzék és a visszautasítottak jegyzéke alapján kell kitölteni, majd ellenőrizni kell a rovatok közötti számszaki összefüggést.

- A **D** rovatba beírt szám egyenlő az **A** és **B** rovatokba beírt számok összegének a **C** rovatba beírt számmal csökkentett értékével. (**A+B-C**)
- Az **E** rovatba kerül a visszautasított választópolgárok száma, mely a 6. számú nyomtatványminta szerinti jegyzéken szereplő személyek számával azonos.
- Az **F** rovatba kerül a szavazóként megjelentek száma. Ez nem más, mint azon választópolgárok száma, akik sajátkezű aláírásukkal ellátták a névjegyzéket illetőleg helyettük a szavazatszámoló bizottság két tagja aláírta azt.

Ezt követően kell kitölteni a **H** rovatot, ami a **G** és az **F** rovatokba írt számok különbsége: **H=G-F**. Amennyiben ennek értéke nulla vagy negatív, úgy a bizottságnak ezzel nincs további feladata.

Előfordulhat az az eset is, amikor az urnában több szavazólapot találnak, mint ahány polgár szavazott (**H** értéke pozitív).

Ebben az esetben a többlet erejéig a következő módosításokat kell elvégezni:

- Az érvényes „IGEN” és az érvényes „NEM” szavazatok számából egyaránt le kell vonni a többlettel egyező számú érvényes szavazatot, de az „IGEN” vagy „NEM” válaszra leadott szavazatok száma a levonás következtében nem csökkenhet 0 alá.
- Az érvényes szavazatok számát (**J** rovat) csökkenteni kell a levont szavazatok számával, míg az érvénytelen szavazatok számát (**I** rovat) ugyanennyivel meg kell növelni.

A fentiek végrehajtásáról az eset leírásával, a számok pontos feltüntetésével jegyzőkönyvet kell felvenni és azt a szavazóköri jegyzőkönyvhöz kell mellékelni.

Az adatlapokat – a számszaki összefüggést vizsgálva – kitöltés után ellenőrizni kell:

- **G** rovatba beírt szám egyenlő **I**, **J** és **M** rovatokba beírt számok összegével (**G=I+J+M**).
- **J** rovatba beírt szám egyenlő **K** és **L** rovatokba beírt számok összegével (**J=K+L**).

Az adatlapot a jegyzőkönyvvezető tölti ki és írja alá, majd a **helyi választási iroda vezetője által meghatározott módon haladéktalanul továbbítja a polgármesteri hivatalba**. Az adatlapok továbbítása faxon, illetőleg telefonon történhet.

Az adatlap adatainak jelentése során a telefonon történt adatközlések esetében az adatvédelem biztosítása érdekében mind a szavazatszámláló bizottság mellett működő jegyzőkönyvvezetők, mind a választási iroda tagjai az alábbiak szerint kötelesek eljárni:

Adatközlés a hívó és a hívott fél közötti azonosítási utasítás betartásával történik. Az azonosítás annak megállapítására szolgál, hogy ellenőrizhető legyen a szavazókörből, a választási irodából: ki vagy kik adhatnak, ki vagy kik fogadhatnak adatot. A hívó és a hívott fél azonosítása során be kell mondani a jegyző által előre megadott jelszót. Ezeknek egyezőségét ellenőrizni kell. Az adatlap teljes adattartalmának bemondása, illetve leírása után az adatokat a hívott félnek a hívó részére vissza kell olvasni és szükség esetén azokat pontosítani kell.

Az adatlap kitöltése és továbbítása megelőzi a jegyzőkönyv kitöltését és továbbítását.

4.2.4.5 Döntés a vitatott szavazólapokról

A szavazatszámoló bizottság ezt követően először a vitatott szavazólapokról dönt. A bizottság azonnal dönt arról, hogy érvényesnek vagy érvénytelennek minősíti az ilyen szavazólapot. **Az érvénytelen szavazólapokat tartalmazó köteget megbontani tilos.** Az utóbb érvénytelennek minősített – vitatott – szavazólapokat a bizottság külön kötegbe helyezi e minőségüket feltüntetve. Minden egyes érvénytelennek minősített szavazólap hátoldalán feltüntetni az érvénytelenség okát és azt a szavazatszámoló bizottság tagjai aláírják.

4.2.4.6 A szavazatok újraszámolása

A törvény értelmében ismételt meg kell számolni a válaszokra leadott érvényes és érvénytelen szavazatokat, ha a két válaszra adott érvényes szavazatok száma közötti különbség

- nem haladja meg a mindkét válaszra együttesen leadott érvényes szavazatok 1 %-át;
- kisebb, mint az érvénytelen szavazatok száma.

Az ismételt számlálást addig kell folytatni, amíg annak eredménye valamely megelőző számlálás eredményével azonos nem lesz. A jegyzőkönyvben ezt az eredményt rögzíteni kell. Az újraszámolás tényéről és arról, hogy ez hány esetben történt, külön jegyzőkönyvet kell felvenni.

A szavazatszámoló bizottság saját elhatározásából is elrendelheti a szavazólapok ismételt megszámlálását. A bármely okból elvégzett újraszámolások számát a szavazókori jegyzőkönyvben rögzíteni kell.

Az „IGEN” és a „NEM” válaszokat tartalmazó érvényes szavazólapokat külön-külön kell kötegelni, mindegyik csomagra ráírva, hogy az hány szavazólapot tartalmaz.

A kötegeket úgy kell lezárni és pecséttel ellátni, hogy azokból a pecsét megsértése nélkül szavazólapot ne lehessen kivenni, illetőleg betenni. A kötegekre rá kell írni a szavazókör sorszámát is.

4.2.4.7 A szavazókori jegyzőkönyvek kitöltése

A szavazás szavazókori eredményének megállapítása a jegyzőkönyvek kiállításával fejeződik be, a 4.2.4.4 pontban írtak értelemszerű alkalmazásával. A jegyzőkönyv mintáját a mellékletben közöljük. (9. nyomtatványminta)

A jegyzőkönyvet csak tollal lehet kitölteni!

A jegyzőkönyvet a szavazatszámoló bizottság mellett működő jegyzőkönyvvezető a bizottság döntései alapján tölti ki. A jegyzőkönyvvezető feladata a pontos, teljes kitöltés, valamint annak ellenőrzése, hogy a jegyzőkönyvet mindenki aláírta.

Külön felhívjuk a figyelmet azoknak a ***mellőzhetetlen számszaki és logikai egyezőségeknek a szükségességére***, melyekre a jegyzőkönyvek az egyes hasábokat illetően nyomatékosan utalnak.

A jegyzőkönyvet 3 példányban kell elkészíteni. Ezek egy-egy másolati példányát a szavazatszámoló bizottság – kérésre – átadja a pártok jelenlévő megbízottainak. A választás tisztaságához és a hatóságként működő szavazatszámoló bizottságokba vetett bizalomhoz fűződő közérdek is indokolja, hogy a parlamenti pártok megbízottjainak csak minden szempontból hibátlan jegyzőkönyvet szabad átadni.

Amennyiben a szavazókörben másolásra nincs lehetőség a jegyzőkönyvmásolatok elkészítésére, a helyi választási irodában kerülhet sor. A másolatokat minden esetben a szavazatszámoló bizottság elnöke hitelesíti (aláírással és bélyegzővel látja el).

A szavazás lebonyolításának és az eredmény megállapításának kérdéseivel foglalkozó ismertetést még két lényeges követelmény közreadásával zárjuk.

A választási szervek működése és tevékenysége, illetőleg a rendelkezésre álló adatok nyilvánosak. A nyilvánosságot korlátozza a szavazás titkosságának követelménye, illetőleg a személyes adatok, és személyhez fűződő jogok védelme. Az, hogy a választópolgár megjelent-e a szavazóhelyiségben, illetőleg leadta-e a szavazatát személyes adatnak minősülő információ, ezért a **szavazatszámoló bizottság – de bármely más választási szerv – sem adhat senkinek tájékoztatást arról, hogy a választópolgárok közül ki szavazott és ki nem.**

4.2.5 A népszavazási eredmények és iratok továbbítása

A most ismertetésre kerülő szabályok adminisztratív előírásoknak tűnnek, de tartalmilag nem azok. Ezek az előírások részben a népszavazás eredményének egyértelmű megállapítását hivatottak országosan egyező módon szolgálni, részben az esetleges jogorvoslati eljárások garanciális előfeltételeit adják meg, illetve biztosítják a választópolgárok hiteles tájékoztatását. A szavazás napján keletkezett jegyzőkönyvek egyben történelmi dokumentumok is, így e szabályok azok levéltári védelmét is szolgálják.

A szavazatszámoló bizottság a szavazás során felhasznált és fel nem használt (az előzőekben írtak szerint kötegelt és pecséttel lezárt) szavazólapokat az urnába, az egyéb választási iratokat (pl. igazolások), nyomtatványokat (pl.

névjegyzék, választójoggal nem rendelkezők jegyzéke, stb.) a szállítódobozba helyezi és a jegyzőkönyvekkel együtt a helyi választási irodához szállítja. Az iratok hiánytalan átadásáról átvételi elismervényt kell kiállítani, és azt a szavazatszámláló bizottság elnöke részére át kell adni (10. sz. nyomtatványminta).

FIGYELEM!

A szavazatszámláló bizottság, mint testület felel az iratok hiánytalan beszállításáért, így együttesen kell ezt elvégezniük!

A választási irodához beszállított jegyzőkönyvek jogi, számszaki és logikai kontrollját el kell végezni. **Az ellenőrzés befejezéséig a szavazatszámláló bizottság együtt marad.** A helyi választási iroda tagja, vezetője ugyanis nem végezhet érdemi javítást a jegyzőkönyvben. Érdemi javításnak minősül a szavazók számának, valamint a válaszokra leadott szavazatok számának megváltoztatása. Érdemi javításra kizárólag a szavazatszámláló bizottság jogosult oly módon, hogy a hibás bejegyzést tollal áthúzza és alá vagy fölé beírja a helyes adatot. Átírás, átfestés, radírozás nem alkalmazható. A javítás tényét – minden javítás mellett – az elnök aláírással és bélyegzővel igazolja a jegyzőkönyvön. A javított adatokat nemcsak a három eredeti példányon kell átvezetni, hanem a parlamenti pártoknak átadott jegyzőkönyvmásolatokon is. Amennyiben ez megoldhatatlan, úgy részükre új (javított) jegyzőkönyvet kell haladéktalanul küldeni.

A jegyzőkönyvek egy példánya az illetékes választási irodában a szavazást követő **három** napon belül megtekinthető.

A szavazólapokat és egyéb iratokat – a jegyzőkönyvek kivételével – a polgármesteri hivatalban 90 napig – kifogás esetén az ügy jogerős elbírálásáig – megőrzik, majd megsemmisítik, míg a népszavazási jegyzőkönyvek a szavazást követő 90 nap után kerülnek a levéltárba.

5. EGYÉB TUDNIVALÓK

5.1 A jogorvoslatok

5.1.1 A jogorvoslatok általános szabályai

A választási törvények megsértésére hivatkozva panaszt lehet benyújtani. A választási szervek döntéseivel szemben kifogással lehet élni.

A panasznak és a kifogásnak tartalmaznia kell a törvénytörtés bizonyítékainak megjelölését, a jogorvoslat benyújtójának nevét és értesítési címét. A hiányosan benyújtott kifogást a választási bizottság, illetőleg a bíróság elutasítja.

A panaszt és a kifogást úgy kell benyújtani, hogy az legkésőbb a sérelmezett tevékenységtől, illetőleg döntés meghozatalától számított három napon belül megérkezzen. A választási bizottság, illetőleg a bíróság a jogorvoslati kérelem beérkezésétől számított három napon belül dönt.

5.1.2 Jogorvoslat országos népszavazás esetén

A panaszt a területi választási bizottsághoz, országos jelentőségű ügyben (pl. országos napilap által elkövetett kampánycsend sértés esetén) az Országos Választási Bizottsághoz kell benyújtani.

A területi választási bizottság panaszt elbíráló döntése ellen az Országos Választási Bizottsághoz nyújtható be kifogás. Az Országos Választási Bizottság panaszt, vagy kifogást elbíráló döntése a Legfelsőbb Bíróságnál támadható meg kifogással.

FIGYELEM!

A bírósági eljárásban a jogi képviselet kötelező!

5.1.3 Az eredmény elleni jogorvoslat

Az országos népszavazás eredményét az Országos Választási Bizottság állapítja meg. Döntése ellen a Legfelsőbb Bírósághoz lehet kifogással fordulni. A kifogást az **Országos Választási Bizottsághoz kell benyújtani** úgy, hogy az **legkésőbb a döntését követő napon 16:00 óráig megérkezzen.**

Az Országos Választási Bizottságnak a népszavazás eredményét megállapító döntése ellen:

- a) a szavazatszámoló bizottság szavazóköri eredményt megállapító döntésének törvénytörtő módjára, vagy

- b) a szavazókör eredmények összesítésére és a népszavazás eredményének megállapítására vonatkozó szabályok megsértésére hivatkozással lehet kifogást benyújtani.

FIGYELEM!

A szavazatszámoló bizottság szavazóköri eredményt megállapító döntése ellen is csak az Országos Választási Bizottságnak a népszavazás eredményét megállapító döntése elleni kifogással együtt van helye. A bírósági eljárásban a jogi képviselő kötelező!

5.2 A népszavazás rendjének büntetőjogi védelme

A népszavazás tisztaságát a Büntető Törvénykönyv (a továbbiakban Btk.) is védi. A Btk. 211. §-a a választás-, a népszavazás és a népi kezdeményezés rendje elleni bűncselekményről szól, a népszavazás informatikai lebonyolításának büntetőjogi védelmét pedig a 300/C. §-a és 300/E. §-a biztosítja.

„211. § Aki a választási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó választás, népszavazás vagy népi kezdeményezés során

a) a jelölési eljárás szabályait megszegve erőszakkal, fenyegetéssel, megtévesztéssel vagy anyagi juttatással szerez ajánlást,

b) népszavazás vagy népi kezdeményezés indítványozása érdekében erőszakkal, fenyegetéssel, megtévesztéssel vagy anyagi juttatással szerez aláírást,

c) jogosultság nélkül szavaz,

d) jogosulatlanul aláír, hamis adatokat tüntet fel,

e) arra jogosultat a választásban, illetőleg a népszavazásban akadályoz, vagy erőszakkal, fenyegetéssel, megtévesztéssel, illetőleg anyagi juttatással befolyásolni törekszik,

f) megsérti a választás, illetőleg a népszavazás titkosságát,

g) meghamisítja a választás, a népszavazás, illetőleg a népi kezdeményezés eredményét,

büntettet követ el és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

„300/C. § (1) Aki számítástechnikai rendszerbe a számítástechnikai rendszer védelmét szolgáló intézkedés megsértésével vagy kijátszásával jogosulatlanul belép, vagy a belépési jogosultsága kereteit túllépve, illetőleg azt megsértve bent marad, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Aki

a) számítástechnikai rendszerben tárolt, feldolgozott, kezelt vagy továbbított adatot jogosulatlanul megváltoztat, töröl vagy hozzáférhetetlenné tesz,

b) adat bevitelével, továbbításával, megváltoztatásával, törlésével, illetőleg egyéb művelet végzésével a számítástechnikai rendszer működését jogosulatlanul akadályozza, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(3) Aki jogtalan haszonszerzés végett

a) a számítástechnikai rendszerbe adatot bevisz, az abban tárolt, feldolgozott, kezelt vagy továbbított adatot megváltoztat, töröl vagy hozzáférhetetlenné tesz, vagy

b) adat bevitelével, továbbításával, megváltoztatásával, törlésével, illetőleg egyéb művelet végzésével a számítástechnikai rendszer működését akadályozza,

és ezzel kárt okoz, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) A (3) bekezdésben meghatározott bűncselekmény büntetése

a) egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény jelentős kárt okoz,

b) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény különösen nagy kárt okoz,

c) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény különösen jelentős kárt okoz.”

„300/E. § (1) Aki a 300/C. §-ban meghatározott bűncselekmény elkövetése céljából, az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő számítástechnikai programot, jelszót, belépési kódot, vagy számítástechnikai rendszerbe való belépést lehetővé tevő adatot

a) készít,

b) megszerez,

c) forgalomba hoz, azzal kereskedik, vagy más módon hozzáférhetővé tesz,

vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a 300/C. §-ban meghatározott bűncselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő, számítástechnikai program, jelszó, belépési kód, vagy valamely számítástechnikai rendszerbe való belépést lehetővé tevő adat készítésére vonatkozó gazdasági, műszaki, szervezési ismereteit másnak a rendelkezésére bocsátja.

(3) Nem büntethető az (1) bekezdés *a)* pontja esetén, aki - mielőtt a bűncselekmény elkövetéséhez szükséges vagy ezt megkönnyítő számítástechnikai program, jelszó, belépési kód, vagy valamely számítástechnikai rendszer egészébe vagy egy részébe való belépést lehetővé tevő adat készítése a hatóság tudomására jutott volna - tevékenységét a hatóság előtt felfedi, és az elkészített dolgot a hatóságnak átadja, valamint lehetővé teszi a készítésben részt vevő más személy kilétének megállapítását.”

6. MELLÉKLETEK

Nyomtatványminták

- (1) Átvételi elismervény
- (2) Ellenőrző lap
- (3) JEGYZŐKÖNYV a szavazás közben előfordult fontosabb eseményekről, valamint a szavazatszámláló bizottság elnökének a rend fenntartása érdekében tett intézkedéseiről
- (4) Igazolás a lakóhelytől eltérő helyen történő szavazáshoz
- (5) Jegyzék a névjegyzékbe igazolás alapján felvett választópolgárokról
- (6) Visszautasítottak jegyzéke
- (7) Nyilvántartás a mozgóurnát kérőkről
- (8) Adatlap a szavazóköri eredményekről
- (9) Országos népszavazás szavazóköri jegyzőkönyve
- (10) Átvételi elismervény SzSzB-től átvett iratokról
- (11) Megbízás a Szavazatszámláló Bizottság tagjainak